

ปัญหาการคุ้มครองสิทธิของชาวโรฮิงญาในประเทศไทย

THE PROBLEM OF ROHINGYA'S RIGHT TO PROTECTION IN THAILAND

ศรัณยธร รัตนชนเกียรติ¹ และศิริโรจน์ รัฐประเสริฐ²

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต (happykajib16@gmail.com)

² อาจารย์ประจำ หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต (siriroj.ra@gmail.com)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ประการแรกเพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายคนเข้าเมืองในกรณีการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของชาวโรฮิงญา ตลอดจนกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ประการที่สองเพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักเกณฑ์ปฏิบัติในการคุ้มครองสิทธิของชาวโรฮิงญาสำหรับการบังคับใช้กฎหมายคนเข้าเมืองและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ประการที่สามเพื่อศึกษาเปรียบเทียบ กฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายไทยเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ลี้ภัย และสิทธิของชาวโรฮิงญาซึ่งลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และประการสุดท้ายเพื่อศึกษาและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของชาวโรฮิงญาที่ลักลอบเข้าประเทศไทย โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งจะใช้วิธีวิจัยเอกสาร ตลอดจนผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้บทสรุปและข้อเสนอแนะเพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการคุ้มครองสิทธิของชาวโรฮิงญาในประเทศไทยต่อไป

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ยังมีผู้อพยพที่ยังตกค้างอยู่ในทะเล ซึ่งควรจะได้รับความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน เนื่องจากขาดแคลนปัจจัย 4 อีกทั้งสภาพภูมิอากาศ ที่ส่งผลต่อความปลอดภัยขณะลอยอยู่กลางทะเล และเพื่อเป็นการป้องกัน ช่มชู้ ชับชิ่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของชาวโรฮิงญา รวมไปถึงให้เพิ่มความรุนแรงของโทษอาญาในความคิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังนี้ ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อหลักเกณฑ์ปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนในการบังคับใช้กฎหมายต่อกับชาวโรฮิงญาในแต่ละกรณีให้สอดคล้องกับพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ไม่ว่าจะเป็นการบังคับใช้กฎหมายของทหารเรือ และการส่งตัวชาวโรฮิงญากลับประเทศโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 และเพื่อเป็นการป้องกัน ช่มชู้ ชับชิ่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของชาวโรฮิงญา รวมไปถึงให้เพิ่มความรุนแรงของโทษอาญาในความคิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ฉะนั้นจึงควรเพิ่มบทลงโทษสำหรับผู้ลักลอบเข้าเมืองตามมาตรา 62 โดยเฉพาะอย่างยิ่งโทษจำคุกให้สูงกว่าเดิม

คำสำคัญ: โรฮิงญา, ผู้ลักลอบเข้าเมือง, การคุ้มครองสิทธิ

ABSTRACT

This research was written 1) to study the problems about forcing immigration law in Rohingya smuggling of illegal migrants case including associated laws 2) to study ideas, theories and rules about protection Rohingya's rights for forcing immigration law and others 3) to compare between International law, foreign law and Thai law about refugee's rights to protection and Rohingya smuggling of illegal migrants and the last one is to study and suggest methods to solve these problems. This research was a quality research using documentary research approach for data collection. And the final report of the research study to collect information. The analyzed the conclusions for recommendations propose to do next.

What the researcher found is there are refugees in the sea that they should get helping as soon as possible caused being in need of four necessities of life and the climate has affected their safety. To protect, threat and stop action for smuggling of illegal migrants including adding violence of penalty in human trafficking fault.

Therefore the researcher would like to suggest methods to solve these problems are make additional corrections law for rules to do in human rights to force Rohingya that should suit with committed International human rights law such as forcing law of the marines and send them off to birth country by the staff who has power, according to Immigration Act B.E. 2522. To protect, threat and stop action for smuggling of illegal migrants including adding violence of penalty in human trafficking fault. Including to make additional corrections law in section 62 especially prison sentence.

Keywords: Rohingya, Human Smuggling, Right to Protection

1. บทนำ

ชาวโรฮิงญาเป็นชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในรัฐยะไข่ (เดิมคือแคว้นอาระกัน) ในพม่า มีชาติพันธุ์ ภาษา และวัฒนธรรมแตกต่างจากชาวพม่าอย่างชัดเจน และมีประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ ที่ไม่ลงรอยกับราชอาณาจักรพม่ามาตั้งแต่ก่อนยุคอาณานิคม โดยในปี พ.ศ. 2327 ราชอาณาจักรพม่าได้เข้ารุกรานแคว้นอาระกันและขับไล่ชาวพื้นเมืองจำนวนมาก ต่อมาในยุคอาณานิคมอังกฤษ (พ.ศ. 2367-2491) ชาวพื้นเมืองได้ต่อต้านรัฐบาลกลางบ่อยครั้ง เมื่อพม่าได้เอกราชจากอังกฤษ ได้มีความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกลางและชาวพื้นเมืองในแคว้นอาระกันเพิ่มขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2517 ได้มีการจัดตั้งรัฐยะไข่ขึ้นแทนที่แคว้นอาระกัน ทางรัฐบาลกลางพม่าถือว่า ชาวโรฮิงญาไม่ใช่ประชาชนพม่าแต่เป็นคนต่างด้าว โดยออกบัตรประจำตัวคนต่างด้าวให้ และในปีพ.ศ. 2521 ทางการพม่าได้ออกปฏิบัติการที่เรียกว่า Nagamin (Operation Dragon King)¹ เพื่อสำรวจสำมะโนประชากรและออกบัตรประจำตัวประชาชน โดยแยกคนที่ถือว่าเป็นชาวต่างด้าวออกจากพลเมืองชาวพม่า

ปฏิบัติการดังกล่าวนำไปสู่กระแสต่อต้านและความรุนแรง จนทำให้ชาวโรฮิงญาราว 200,000 คนอพยพข้ามพรมแดนไปยังบังกลาเทศ โดยองค์การสหประชาชาติได้เข้าให้ความช่วยเหลือ และเมื่อสถานการณ์คลี่คลาย ชาวโรฮิงญาส่วนใหญ่ก็เดินทางกลับประเทศ แต่ในปีพ.ศ. 2525 ทางการพม่าได้แก้กฎหมายการเป็นพลเมืองพม่า (Myanmar Citizenship Law) แยกชาวโรฮิงญาออกจากชนกลุ่มน้อย 135 กลุ่มที่ถือเป็นพลเมืองพม่า ส่งผลให้ชาวโรฮิงญา

¹ Nagamin หรือปฏิบัติการพญานาคราช ด้วยเป้าหมายที่จะจัดแบ่งเพื่อให้สามารถควบคุมชนกลุ่มน้อยได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จนกลายเป็นคนไร้สัญชาติ ภายหลังจากเลือกตั้งในปีพ.ศ. 2533 และพรรค NLD ภายใต้การนำของขององซานซูจี ชนะการเลือกตั้งอย่างถล่มทลาย ทางกรมพม่าไม่ยอมรับการเลือกตั้ง และออกปฏิบัติการที่เรียกว่า Pyi Thaya (Prosperous Country) ได้ระดมจัดตั้งกองกำลังผสมทหาร ตำรวจ เจ้าหน้าที่ข่าวกรอง ตำรวจตรวจคนเข้าเมืองและอื่นๆ ปรามปรามกลุ่มต่อต้านรัฐบาลและชนกลุ่มน้อยอย่างหนัก ส่งผลให้ชาวโรฮิงญาประมาณ 250,000 คนอพยพไปยังบังกลาเทศอีกรอบหนึ่ง และอีกราว 15,000 คนอพยพไปยังมาเลเซีย อย่างไรก็ตามที่ผ่านมาได้มีชาวโรฮิงญาอพยพเข้ามาสู่ประเทศไทยทางทะเล ซึ่งประเทศไทยเองไม่ได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย ค.ศ.1951 จึงทำให้ชาวโรฮิงญาที่เดินทางอพยพเข้ามาในประเทศไทยมีสถานะภาพเป็นเพียงคนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ส่งผลให้ในการบังคับใช้กฎหมายบางครั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ได้ให้ความสำคัญและใช้ความระมัดระวังในด้านสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่าที่ควร

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายคนเข้าเมืองในกรณีการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของชาวโรฮิงญา ตลอดจนกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 2) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักเกณฑ์ปฏิบัติในการคุ้มครองสิทธิของชาวโรฮิงญาสำหรับการบังคับใช้กฎหมายคนเข้าเมืองและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ กฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายไทยเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ลี้ภัย และสิทธิของชาวโรฮิงญาซึ่งลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย
- 4) เพื่อศึกษาและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของชาวโรฮิงญาที่ลักลอบเข้าประเทศไทย

3. การดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีวิจัยเอกสารทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาวิจัย อันได้แก่ งานวิจัย หนังสือตำรา บทความ คำพิพากษาศาลฎีกา ซึ่งจำการค้นคว้า รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากห้องสมุดของหน่วยงานของรัฐ และมหาวิทยาลัยต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาวิเคราะห์ให้ได้ข้อสรุปและแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายต่อไป

4. ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้ทราบถึงปัญหาการคุ้มครองสิทธิของผู้อพยพย้ายถิ่นฐานชาวโรฮิงญาจากการบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบเข้าเมืองที่ผิดกฎหมาย ดังนี้

- 1) สิทธิในการลี้ภัยตามกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนนั้นถือเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1984 สามารถพิจารณาออกเป็น 2 กรณี ดังนี้ กรณีแรก การคุ้มครองสิทธิของผู้อพยพย้ายถิ่นฐานชาวโรฮิงญาในกลุ่มประเทศที่เข้าร่วมเป็นภาคีตามอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพของผู้ลี้ภัย ค.ศ. 1951 ซึ่งตามอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพของผู้ลี้ภัย ค.ศ. 1951 โดยได้ให้นิยามคำว่า “ผู้ลี้ภัย” หมายถึง บุคคลที่อยู่นอกอาณาเขตประเทศแห่งสัญชาติของตน ซึ่งมีความหวาดกลัวอันมีมูลว่าจะต้องถูกประหารชีวิตหรือความเสียหายต่อชีวิต

ศาสนา สัญชาติ สมาชิกภาพในกลุ่มทางสังคม หรือความคิดเห็นทางการเมือง และไม่สามารถหรือไม่ยินยอมจะรับการคุ้มครองจากประเทศแห่งสัญชาติของตนด้วยเหตุแห่งความหวาดกลัว ควบคุมไปกับการกำหนดเงื่อนไขหลักเกณฑ์ในการขอลี้ภัย ทำให้ไม่สามารถที่จะถือได้ว่าชาวโรฮิงญาที่อพยพย้ายถิ่นฐานทั้งหมดนั้นเป็นผู้ลี้ภัยตามนิยามของอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพของผู้ลี้ภัย ค.ศ. 1951 และชาวโรฮิงญาที่อพยพย้ายถิ่นฐานทั้งหมดจะได้รับสิทธิลี้ภัยในประเทศภาคีของอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพของผู้ลี้ภัย ค.ศ. 1951 ทั้งหมด และในกรณีที่สอง การคุ้มครองสิทธิของผู้อพยพย้ายถิ่นฐานชาวโรฮิงญาในกลุ่มประเทศที่ไม่ได้เข้าร่วมเป็นภาคีตามอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพของผู้ลี้ภัย ค.ศ. 1951 หากพิจารณาตามกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องอื่นๆ อันได้แก่ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรืออ่ำยศักดิ์ศรี ค.ศ. 1984 อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ค.ศ. 2003 และ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1992 พบว่ากฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนทั้ง 4 ฉบับ นั้นมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครองสิทธิของชาวโรฮิงญาที่อพยพย้ายถิ่นฐาน ดังนั้น แม้ในกรณีที่ประเทศซึ่งไม่ได้เข้าร่วมเป็นภาคีตามอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพของผู้ลี้ภัย ค.ศ. 1951 แต่เป็นภาคีกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนทั้ง 4 ฉบับดังกล่าว ประเทศนั้นก็จะต้องให้ความคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชนต่อชาวโรฮิงญาที่อพยพย้ายถิ่นฐานตามพันธกรณีกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศนั้นเข้าร่วมผูกพัน ประเทศไทยจึงต้องให้ความคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชนต่อชาวโรฮิงญาที่อพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาในประเทศไทย

2) แนวทางในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับผู้อพยพย้ายถิ่นฐานของเมืองของประเทศไทยเป็นไปทิศทางเดียวกับในประเทศส่วนใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เห็นพ้องต้องกันว่า ปัญหาผู้อพยพเป็นประเด็นความมั่นคงที่สำคัญ จึงไม่ได้เข้าร่วมเป็นภาคีตามอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพของผู้ลี้ภัย ค.ศ. 1951 ประกอบกับปัญหาการอพยพชาวโรฮิงญา ยังไม่ได้ข้อยุติที่จะสรุปได้ว่าชาวโรฮิงญาทั้งหมดเป็นผู้ลี้ภัยตามที่ได้สรุปวิเคราะห์ไว้ในข้อ 1 ดังนั้น ประเทศไทยจึงมุ่งเน้นการบังคับใช้พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ต่อผู้อพยพย้ายถิ่นฐานชาวโรฮิงญาเป็นประการสำคัญ เมื่อประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน อันได้แก่ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรืออ่ำยศักดิ์ศรี ค.ศ. 1984 อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ ค.ศ. 2003 และอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1992 ทั้ง 4 ฉบับ จึงควรให้การช่วยเหลือมนุษยธรรม ให้อาหาร น้ำดื่มที่พอเพียง ยารักษาโรค ตลอดจนรวมไปถึงน้ำมันในการเดินทางต่อไปถึงประเทศที่สาม ในกรณีที่มีการผลักดันไม่ให้ผู้อพยพดังกล่าวล่องลำน่านน้ำเข้ามาในราชอาณาจักรไทย รวมทั้งในการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 การผลักดันผู้อพยพย้ายถิ่นฐานชาวโรฮิงญากลับประเทศจะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขในเรื่องความปลอดภัยในชีวิตของบุคคลเหล่านั้นเป็นประการสำคัญด้วย โดยการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับกรณีการอพยพย้ายถิ่นฐานของชาวโรฮิงญาเข้ามาในประเทศไทยดังกล่าวจะต้องไม่เลือกปฏิบัติหรือแบ่งแยกการปฏิบัติที่แตกต่าง เว้นเสียแต่เป็นกรณีการช่วยเหลือเด็กตามที่กฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนกำหนดไว้

3) แนวทางในการคุ้มครองสิทธิของชาวโรฮิงญาที่อพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาในประเทศไทย หากพิจารณาตามบทบัญญัติกฎหมายและแนวทางปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายในประเทศไทย ยังไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติของเจ้าพนักงานในการคุ้มครองสิทธิของชาวโรฮิงญาที่ชัดเจนเอาไว้ จึงไม่มีหลักประกันการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าพนักงานว่าจะบังคับใช้ไปในทิศทางใด ส่งผลให้ในบางกรณีการใช้อำนาจดังกล่าวต่อชาว

โรฮิงญาผู้อพยพย้ายถิ่นฐานไม่เป็นไปตามหลักสากลด้านสิทธิมนุษยชน หรือในกรณีหากมีการปฏิบัติในการปฏิบัติ นั้นอาจมีมาตรฐานที่แตกต่างกัน ตลอดจนการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมในกลุ่มชาวโรฮิงญาผู้อพยพย้ายถิ่นฐานด้วย กันเองไม่เป็นไปตามหลักสากลด้านสิทธิมนุษยชน

นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มาตรา 62 ซึ่งวางหลักเกณฑ์ไว้ว่า “ผู้ใด หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี และปรับไม่เกิน 20,000 บาท อีกทั้งเจ้าหน้าที่รัฐยังมีอำนาจในการจัดส่งบุคคลเหล่านี้กลับออกนอกประเทศได้” ถูกบังคับใช้มานาน โดยไม่มีการแก้ไขเกี่ยวกับบทลง โทษของผู้ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งโทษจำคุก ส่งผลทำให้มาตรการทางกฎหมายดังกล่าวจึง ไม่ได้สัดส่วนการลงโทษที่เหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำความผิด จึงไม่สามารถป้องกัน ข่มขู่ ยับยั้งผู้ อพยพลักลอบเข้าเมืองที่มีวัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจได้

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

มาตรการที่เป็นข้อเสนอแนะเพื่อลดปัญหา ได้แก่

1) ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อหลักเกณฑ์ปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนในการบังคับใช้กฎหมายต่อกับ ชาวโรฮิงญาในแต่ละกรณีให้สอดคล้องกับพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ไม่ว่าจะเป็น การบังคับใช้กฎหมายของทหารเรือ และการส่งตัวชาวโรฮิงญากลับประเทศโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตาม พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

2) เพื่อเป็นการป้องกัน ข่มขู่ ยับยั้งการกระทำความผิดเกี่ยวกับการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของ ชาวโรฮิงญา รวมไปถึงให้เพิ่มความรุนแรงของโทษอาญาในความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ฉะนั้นจึงควรเพิ่ม บทลงโทษสำหรับผู้ลักลอบเข้าเมืองตามมาตรา 62 โดยเฉพาะอย่างยิ่งโทษจำคุกให้สูงกว่าเดิม

เอกสารอ้างอิง

พิฑูวรรณ กิตตคุณ. (2558). การละเมิดสิทธิมนุษยชนชาวโรฮิงญาสู่ปัญหาการโยกย้ายถิ่น ฐานแบบไม่ปกติข้ามชาติ.

สืบค้นจาก <http://www.parliament.go.th/library>